

КУБА - САЩ

Нещо се променя

В книгата си със спомени „Трудни решения“ (1), публикувана наскоро и посветена на работата ѝ като държавен секретар през първия мандат на Барак Обама (2008-2012), Хилари Клинтън пише за Куба нещо много важно: „Когато завърших своя мандат, поисках от президента Обама да преразгледа ембаргото ни срещу Куба. То не изпълняваше никаква функция и пречееше на плановете ни спрямо цяла Латинска Америка.“

ИГНАСИО РАМОНЕ

ЗА ПРЪВ път политик, който претендира за президентския пост в САЩ, твърди публично, че блокадата, наложена от Вашингтон – от 50 години! – на най-големия карибски остров, не изпълнява „никаква функция“. С други думи, не успя да пречупи тази малка страна, въпреки несправедливите страдания, които причини на населението ѝ. Основното в тази констатация на Хилари Клинтън са два аспекта. Първо, че нарушава едно табу, като казва на висок глас нещо, което отдавна се знае във Вашингтон, а именно, че блокадата се оказва безполезна. И второ, което е по-важно, тя заявява това в момент, кога-

то започва траекторията си към кандидатурата за Белия дом. Явно не се страхува, че това изявление ще ѝ навреди в дългата битка до изборите на 8 ноември 2016 г., въпреки че противоречи на петдесетгодишната политика на Вашингтон спрямо Куба.

Хилари Клинтън заема тази необичайна позиция първо, защото приема предизвикателството да отговори на безочливите критики, които ще ѝ отправят заядливи републиканците, настроени против всякаква промяна на политиката на Вашингтон спрямо Куба. И второ, защото знае, че общественото мнение в САЩ е еволюирало и в своето мнозинство е за прекратяване на блокадата.

АНАТОЛИЙ СТАНКУЛОВ, 2014.

Президентът на САЩ няма власт да прекрати ембаргото, тъй като това зависи от квалифицирано мнозинство от демократи и републиканци в Конгреса. Група от петдесетина изтъкнати интелектуалци и важни предприемачи (2), заемали високи постове в администрацията, с различна политическа ориентация, поискаха

обаче в отворено писмо (3) до Обама да използва лостовете на изпълнителната власт, за да предизвика „по-интелигентни

промени“ в отношенията с Куба в момент, когато (както сочат те) общественото мнение е благосклонно.

(На стр. 2)

(1) Hillary Rodham Clinton, *Hard Choices*, Simon & Schuster, Ню Йорк, 2014.

(2) Сред тези предприемачи са Х. Рук Аруола, президент на могъщата компания „Инктел“,

захарните и строителни магнати Андрес Фанхул, предприемачът Карлос Саладригас, петролният магнат Енрике Соса и други.

(3) Вж. *El Nuevo Herald*, Маями, 20 май 2014.

„Грешката на Обама“?

СЕРЖ АЛИМИ

НЕПРЕДВИДЛИВ ли е бил народният избраник от Илинойс (Барак Обама), който през октомври 2002 г. смяташе, че едно нахлуване в Ирак „само ще разпали огъня в Близкия изток, ще насърчи най-пагубните стремежи в арабския свят и ще укрепи вербуващата ръка на „Ал Кайда“? По-прозорлив от него ли беше тогавашният вицепрезидент на САЩ, който обеща, че американските войски ще бъдат „посрещнати като освободители“? Но днес именно вторият – Ричард Чейни, обвинява първия – Барак Обама, че действа в Ирак като предател и глупак. И заключава с пълна самоувереност: „Рядко президент на САЩ е грешил до такава степен за толкова много неща в ущърб на толкова много хора.“ (1)

Засега Обама изключва варианта да се изпратят американски батальони срещу джихадистите, които контролират част от Ирак. Съгласи се обаче да изпрати на багдадския режим триста военни „светници“ и в същото време оповести, че министър-председателят Нури ал Малики трябва да бъде заменен. Преди близо шестдесет години САЩ предоставиха „военни светници“ на един автократичен и корумпиран режим, а именно виетнамския, на Нго Дин Дием. Един ден, раздразнени

от неблагодарността на протежето си, те позволиха да го убият (или го убиха). Продължението – ескалация на военния конфликт, който обхвана цял Индокитай, няколко милиона загинали – навярно обяснява резервите на американския народ да тръгне след подпалвачите на войни.

Равносметката от намесата на западните държави е катастрофална и за народите от арабския свят. Истински скъперник, ако е въпрос да помогне за икономическото и социалното развитие на Тунис или Египет, като например опрости дълговете им, Западът не пести средства, щом трябва да унищожи врага на деня, като обърне срещу него великите хуманитарни принципи. Същите тези принципи, които не прилага никога по отношение на регионалните си протежета – нито към Израел, нито към Катар, нито към Саудитска Арабия (2).

На 13 юни т.г. президентът Обама приписа на страната, опустошена от САЩ, отговорността за трагедията, която тя изживява: „През изтеклото десетилетие американските войски направиха големи саможерт-

ви, за да дадат на иракчаните шанс да изградят собственото си бъдеще.“ По този начин той преиначи историята и окуражи неоконсерваторите, за които всяка ненамеса на Вашингтон ускорява американския упадък и всеобщия хаос.

Войната в Ирак беше „спечелена“, преди настоящият президент да влезе в Белия дом – повтаря сенаторът републиканец Джон Маккейн. Според него всяка международна криза се решава с изпращането на морски пехотинци. На 15 март т.г. той настоя за изпращане на американски войски в Украйна. А на 13 май – за военна намеса в Нигерия. През 2002 г. Обама не искаше „да се разпалва огънят в Близкия изток“. Дали ще съумее да бъде също толкова проникателен в идните месеци?

(1) Richard, Liz Cheney, „The collapsing Obama Doctrine“ (Пухващата доктрина на Обама), *The Wall Street Journal*, Ню Йорк, 18 юни 2014.

(2) Вж. Серж Алами, „Саудитска безнаказаност“, *Монд дипломатик* в Дума, 1 март 2012. В Катар десетки хиляди чуждестранни работници се трудят при почти робски условия по строежите за Световното първенство по футбол през 2022 г.

Нещо се променя

(От стр. 1)

И наистина, една анкета, осъществена през февруари от изследователския център „Атлантически съвет“, установи, че 56% от американците искат промяна в политиката на Вашингтон спрямо Куба. Още по-важно е, че във Флорида, щатът с най-изострена чувствителност по този въпрос, 63% от гражданите (и 62% от жителите от латиноамерикански произход) също желаят да се вдигне блокадата (4). Една още по-скорошна анкета, реализирана от Изследователския кубински институт към Международния университет на Флорида, показва, че по-голямата част от самата кубинска общност в Маями, която наброява 650 хиляди изселници, иска прекратяване на блокадата. 71% от анкетираните смятат, че ембаргото „не е било ефективно“, а 81% ще гласуват за онзи политик, който ще смени ембаргото с една стратегия, водеща до възстановяване на дипломатическите отношения между двете страни (5).

Противно на очакванията, които събуди изборът на Барак Обама през 2008 г., Вашингтон не промени отношението си към Куба. Веднага след възстановяването си в длъжност, на Срещата на върха на Американските, състояла се в Тринидад и Тобаго през април 2009 г., Обама обяви, че ще даде нова

насока на връзките с Хавана. Но се ограничи до някои по-скоро символични мерки – разреши на американците от кубински произход да посещават острова и да изпращат определени суми пари на семействата си. По-късно, през 2011 г., прие нови мерки, но също доста ограничени – позволи на групи от вярващи и студенти да посещават Куба и разреши на американските летища да приемат чартърни полети за острова. Също така увеличи размера на сумите, които американците от кубински произход могат да изпращат на роднините си. Нищо работа, като се има предвид конфликтът между тези две държави.

Сред различните конфликти фигурира случаят на „Петимата“ (6), който мобилизира международното обществено мнение (7). Тези агенти на кубинското разузнаване, задържани във Флорида от ФБР през септември 1998 г., докато са изпълнявали предпазителни задачи срещу антикубинския тероризъм, бяха осъдени на дълги години затвор в един политически процес, типичен за периода на Студената война – истинско юридическо линчуване. Напълно несправедливи присъди, защото „Петимата“ не са извършили никакво насилие, нито са давали информация срещу сигурността на САЩ. Единственото нещо, което са

вършили с риск за живота си, е да предотвратят атентати срещу Куба и да спасяват много хора.

Няма никаква последователност, когато Вашингтон казва, че се бори срещу „международния тероризъм“, а поддържа на собствената си територия групи от антикубински терористи. Куба е сред най-пострадалите от язвата на тероризма страни – 3500 убити и 2000 инвалиди за цял живот. Без да се връщам много назад във времето, през април т.г., кубинските власти задържаха четири души, свързани с Луис Посада Карилес, влезли отново в Куба от Флорида с намерението да извършат атентати. Посада Карилес, шеф на различни терористични антикубински групи, е отговорен за атентата срещу пътнически самолет на кубинската компания „Кубана де авиасион“, взривен по време на полет през 1976 г., при което загинаха 73 души. Днес той живее във Флорида под закрилата на американските власти.

Няма последователност, когато САЩ обвиняват „Петимата“ в антиамерикански дейности, каквито те не са извършвали. Вашингтон е този, който се намесва непрестанно във вътрешните работи на Куба с намерението да смени политическия режим. Това бе доказано отново с неотдавнашните разкри-

тия за т.нар. „СунСуе“ (8), фалшива социална мрежа, създадена и финансирана тайно между 2010 и 2012 г. от Американската агенция за международно развитие, която оперира под ръководството на Държавния департамент. Целта бе да се предизвикат на острова протести като „цветните революции“, „арабската пролет“ или т. нар. „гуаримбас“ във Венецуела. И после Белият дом или Капитолия да искат политическа промяна.

Всичко това показва, че Вашингтон продължава да се отнася недопустимо с Куба, като по времето на Студената война, която свърши преди четвърт век. Този архаизъм е в противовес с отношението на други държави. Например, всички държави от Латинска Америка, независимо от политическата им ориентация, засилиха в последно време връзките си с Куба и се обявиха против блокадата. Това пролича ясно през януари на Срещата на върха на Общността на латиноамериканските и карибските държави (CELAC), която се проведе в Хавана.

Вашингтон получи още един шамар през май в Кочабамба, Боливия, по време на Общото събрание на Организацията на американските държави. Латиноамериканските държави в знак на солидарност с Хавана заплашиха, че няма да отидат на следващата Среща на върха на Американските през 2015 г. в Панама, ако Куба не бъде поканена да участва.

От своя страна Европейският съюз реши през февруари да изостави „общата позиция“ за „наказание“ на Куба чрез преустановяване на всякакъв диалог с острова. Тази позиция, наложена през 1996 г. от Хосе Мария Аснар, тогава начело на испанското правителство, се оказа стерилна и се провали. Брюксел го призна и започна разговори с Хавана за ново споразумение за политическо и икономическо сътрудничество. В този дух няколко министри от европейски държави вече посетиха острова. Сред тях (през април) беше Лоран Фабиус, първият за последните

30 години френски министър на външните работи, който посещава тази карибска държава. Той заяви, че желае „да стимулира сътрудничеството между предприятията на нашите две страни и да подкрепи френските компании, които желаят да развият проекти или да се установят в Куба“ (9).

За разлика от Вашингтон, застинал на старите си позиции, много европейски управници следят с интерес промените в Куба, въведени от Раул Кастро в рамките на „актуализирането на икономическия модел“ и в съгласие с линията, начертана от VI Конгрес на Кубинската комунистическа партия. Тези промени представляват сериозно преобразование на икономиката и обществото. Наскоро създадената Специална зона за развитие около пристанището на Мариел и новият Закон за чуждестранните инвестиции, приет през март, предизвикват голям международен интерес.

В Хавана считат, че няма противоречие между социализма и частната инициатива. Смята се, че 450 хиляди души в Куба работят на частно като търговци, занаятчии и дребни предприемачи. Някои лица на отговорни длъжности мислят, че частният сектор (включително чуждите инвестиции) може да обхване 40% от икономиката на страната. Целта е кубинската икономика да стане по-съвместима с главните си партньори от региона – Венецуела, Бразилия, Аржентина, Еквадор и Боливия, където съжителстват държавният и частният сектор, държавата и пазарът.

Тези промени открояват упорството на американската администрация, която се е самоблокирала на една идеологическа позиция от минали времена. Но както казахме, все повече хора във Вашингтон приемат, че тази политика спрямо Куба е погрешна и че САЩ се самоизолират. Дали ще ги чуе Обама?

ИГНАСИО РАМОНЕ
LE MONDE DIPLOMATIQUE -
испанско издание
Превод Венко Кънев

Отново за международното право

ПРАВАТА, които си присвоява Вашингтон, да наказва цели народи, да прави черни списъци на държави, да шантажира икономики чрез съмнителни оценки на съмнителни агенции, да налага ембарго на страните, като се опира изцяло на свои критерии и представя себе си и някои съюзници за „международната общност“, предизвикват понякога вял протест на Европейския съюз.

Налагането на американските закони на света, от което Куба страда от 50 години, сега удря и по-силни държави, като Франция, която е съюзник на САЩ. Най-голямата френска банка – „БНП Париба“, ще плати 8,9 милиарда долара, защото е имала финансови отношения в долари с Куба, Иран, Северна Корея и Судан. САЩ настояват също така да бъдат уволнени и дори съдени десетина директори на банката, на която освен това да се отнеме и лицензът да оперира в САЩ. Президентът Оланд обяви на всеослушание, че ще помоли Обама да се намеси, но получи категоричен отказ.

„Извънтериториалността“ на американските закони е в действителност пряко нарушение на международните закони и на правилата на Световната търговска организация за свободна търговия. Освен формалните нарушения обаче, произволът при налагането на ембарго на една или друга държава има и етическа страна.

Формите на ембарго спрямо Куба, особено с разпоредбите на Буш младши (някои

отменени от Обама), имат уродлив характер още от самото начало. С какво право се лишават децата от лекарства? С какво право спортисти и учени се лишават от международни срещи и събития? С какво право се забранява на син да изпрати пари на майка си и баща си и се регулира на колко време може да ги види? По какви демократични закони се забранява на американците да посещават Куба? По кои правила на СТО се забранява продажбата на стока, ако тя съдържа няколко процента кубински никел? С какво право кораб, влязъл в кубински пристанище, не може да влезе в американско? С какво право се отхвърлят резолюции на Общото събрание на ООН срещу ембаргото, когато 22 пъти за тях гласуват 190 държави, а против – 2, САЩ и Израел? По какво международно право в САЩ се поддържат терористични организации, които правят атентати в Куба отпреди 11 септември 2001 г., а се осъждат „Петимата“ (вж. *статията на И. Рамоне*)? По каква логика Обама иска днес от Конгреса 500 милиона долара за обучение и въоръжаване на сирийските бунтовници, голяма част от които са религиозни фанатици, а Москва не може да подкрепя своите сънародници от Източна Украйна?

Дълъг е списъкът с нарушения на международното право и етичните норми. А сега е ред и на държави като Франция, която преклони глава и само се помоли да ѝ бъде намалена глобата. Наистина нещо трябва да се промени.

Венко Кънев
БЪЛГАРСКА РЕДАКЦИЯ

(4) Вж. Abraham Zembrano, „¿Se acerca el fin del embargo a Cuba?“ (Вижда ли се краят на ембаргото на Куба?), *BBC Mundo*, Лондон, 20 февруари 2014. http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2014/02/140211_cuba_eeuu_embargo_az.shtml.

(5) *El País*, Magpug, 17 юни 2014. http://internacional.elpais.com/internacional/2014/06/17/actualidad/1403022248_144582.htm.

(6) Петимата са Антонио Гереро, Рамон Лабанино, Херардо Ерандес, Рене Гонсалес и Фернандо Гонсалес. Последните двамата бяха освободени и сега се намират в Куба.

(7) От 4 до 10 юни във Вашингтон се състоя Третата среща „Пет дни за Петимата“, на която се събраха хора от десетки страни. Те манифестираха пред Белия

дом и Капитолия с искането за свобода за Петимата. <http://www.answercoalition.org/national/news/5-days-for-the-Cuban-5.html>.

(8) Разкритията бяха направени от информационната агенция AP (Associated Press). http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2014/04/140403_zunzuneo_cuba_eeuu_msd.shtml.

(9) Около 60 големи френски компании са представени в Куба. Сред тях са „Перно Рикар“, която комерсиализира в цял свят кубинския ром „Хавана Клуб“, групата „Акор“, „Нови граници“, „Фрам“ в туристическия сектор, „Буиг“ в общественото строителство, „Алкател Люсент“ в телекомуникациите, „Тотал“ и „Астом“ в енергетиката и „Ер Франс“ в транспорта и т.н.

И гойде ред на съня

Общо взето нуждата от сън се смята или за загуба на време, или за нежелателно отслабване на бдителността. Сънят например се използва като метафора, за да се илюстрира апатията на народа към потисничеството. Сега, когато капитализмът целенасочено превръща човешкия живот в процес на непрекъснато производство и консумация, не трябва ли тези представи да бъдат преразгледани?

ДЖОНАТАН КРАРИ*

КОЙТО е живял на Западния бряг на Северна Америка, вероятно знае, че стотици видове прелетни птици летят всяка година, в един и същи сезон, от север на юг и от юг на север. Един от тези видове е белогушата овесарка. За разлика от повечето свои родственици тя притежава твърде необичайната способност да бъде будна в продължение на седем последователни дни в периода на миграция. Това сезонно поведение ѝ позволява да лети и да се ориентира нощем, а през деня да търси храна, без да почива.

През последните пет години Департаментът по отбраната на САЩ отдели голям бюджет за изучаване на тези създания. Учени от различни университети, и по-конкретно от Уисконсинския в Медисън, получиха значително държавно финансиране, за да изследват мозъчната дейност на тези птици по време на дългите им периоди на безсъние, с идеята

Открагнатото време

КАКТО се вижда от историята, тенденцията е появили се по време на войните нововъведения след това да се прилагат в по-широка социална сфера – така неспящият войник се оказва предвестник на неспящия работник или потребител. Продуктите тип „Бодърствайте“, налагани агресивно от фармацевтичната индустрия, отначало ще се предлагат като обикновена възможност за начин на живот, преди в крайна сметка да се превърнат в необходимост за много хора.

Поради това, че е дълбоко ненужен и пасивен по своето естество, сънят има и недостатък да предизвиква неизчислими загуби на време за производство, движение и потребление. Ето защо той винаги ще нарушава изискванията на един свят, в който всичко функционира 24 часа в денонощието и 7 дни в седмицата. Като прекарват огромна част от своя живот в спане, освободени от бремето на изкуствено създадените нужди, човешките същества нанасят

да се получат знания от полза за човешките същества.

Целта е да се създаде войник, който не спи. Изучаването на белогушата овесарка е само малка част от по-мощен проект, целящ да се овладее поне частично човешкият сън. Краткосрочната цел е да се изработят методи, позволяващи на бойците да останат в оперативна готовност, без да спят в продължение на най-малко седем дни. В по-дългосрочна перспектива времето на безсъние би трябвало да се удвои, като същевременно се запази издръжливостта им и високо ниво на физическите и умствените им способности. Досега познатите средства за постигане на състояние на безсъние винаги водеха до умствени или психически сривове (например, до спад на концентрацията). Задачата на науката обаче вече не е да открие начини да се стимулира будното състояние, а по-скоро да се намали нуждата на тялото от сън.

една от най-големите щети на ненаситния съвременен капитализъм. Сънят прекъсва безапелационно кражбата на време, която капитализмът извършва за наша сметка.

Повечето от неотменимите на пръв поглед нужди на хората от храна, вода, секс, а отскоро и от приятелство, бяха комерсиализирани и се изчисляват в пари. Сънят се свързва с идеята, че на човека е нужен определен интервал от време, който не може да бъде нито обсебен, нито използван за крупна облага. Поради това сънят е аномалия и причина за спорове в съвременния свят. Въпреки всички усилия на науката в тази област, той продължава да обърква и осуетява плановете, които целят неговото експлоатиране или ремоделиране. В действителност, колкото и немислимо да звучи това, оказва се, че от него не може да се извлече добавена стойност.

Атаките срещу времето за сън се засилиха през ХХ век. Среднестатистическият възрастен американец днес спи около шест часа и половина на нощ, което разкрива чувствителен спад в сравнение с предходното поколение, което е спяло средно по осем часа. Съпоставка с началото на миналия век пък показва, че колкото

и неправдоподобно да изглежда това, продължителността на съня е била десет часа. Сънят е обект на скандал, защото реабилитира в нашия живот отричания и незачитан ритъм в други области на смяната на слънчевата светлина с мрака, на работата с почивката, на труда с възстановяването на силите.

От средата на XVII век сънят се оказва изместен от стабилната позиция, която заема във вече остарелите рамки на аристотелизма и Ренесанса. Започва да се осъзнава неговата несъвместимост със съвременни понятия като производителност и рационалност, а Рене Декарт, Дейвид Хюм и Джон Лок далеч не са първите философи, които отричат неговата същественост за мисловните операции или за търсенето на познания. Ценността му е поставена под съмнение за сметка на съзнанието и волята, както и на понятията като полезност, обективност и личен интерес, които го изместват като мотиви за действие. Според Лок сънят прекъсва нежелателно, но неизбежно изпълнението на приоритетите, възложени от Бог на хората – да бъдат действени и рационални.

В средата на XIX век асиметричната връзка между съня и будуването започва да се разглежда според йерархични модели, които представят съня като регресия към низша и по-примитивна дейност. По време на съня привидно повисшата и по-сложна дейност на мозъка е потисната. Артур Шопенхауер е един от малкото мислители, обърнали тази йерархия срещу самата нея. Той дори твърди, че истинската същност на човешкото съществуване може да се открие само в съня (1).

След като по време на индустриализацията на Европа работещите бяха третирани по възможно най-лошия начин, директорите на фабриките в крайна сметка осъзнаха, че би било по-изгодно да дадат кратко време за почивка на работниците. Целта е била от това да се извлекат по-ефикасни и по-трайни производствени елементи, както посочва Ансон Рабинбах в своето изследване върху науката за умората (2). Но от последното десетилетие на ХХ век, с рухването на контролираните или регулираните форми на капитализъм в САЩ и Европа, вече не съществува никаква вътрешна необходимост почивката и възстановяването на силите да продължават да бъдат фактори за растеж и икономическа печалба. Отделянето на време за отпочиване и възстановяване сега просто струва прекалено скъпо, за да бъде структурно възможно в съвременния капитализъм.

В своя анализ на капитализма Люк Болтански и Ев Шиापело показват как съвкуп-

ност от фактори спомагат за превъзпяването на образа на постоянно заетия човек, който неизменно се намира във връзка, взаимодействие, общуване, реакция или контакт с някаква телематична среда. В развитите части на света, отбелязват те, това явление е придружено от размиването на повечето граници, които разделят личното от професионалното време, работата от консумацията. В своя модел на взаимодействие те се прицелват в „дейността заради самата дейност“: „Да правиш нещо, да действаш, да се променяш, има стойност по отношение на стабилността, която често се смята за синоним на бездействие.“ (3) Този модел на дейността не изглежда като обикновен променен вариант на предишни разбирания за професионална етика, а като изцяло нов модел на съобразяване с нормите, който изисква времетрае за 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата, за да може да бъде приложен.

Хората, разбира се, ще продължат да спят и дори в най-големите агломерации винаги през нощта ще има интервали на относително спокойствие. Независимо от това сънят вече не се обвързва с понятия като необходимост и природа. Той по-скоро се смята, наред с много други неща, за променлива функция, която трябва да се управлява и която вече се определя само по инструментален и физиологически начин. Скорошни проучвания разкриха, че броят на хората, които стават нощем, за да проверят своите електронни съобщения или да влизат в своите бази от данни, се увеличава постоянно.

Съществува привидно безобиден, но много разпространен израз за определяне състоянието на дадена машина – *спящ режим*. Тази идея за уред, поставен в режим на понижена готовност, може също да послужи, за да се определи сънят като обикновено състояние на занижена оперативна готовност или на моментна недостъпност. Логиката на включването и изключването вече не е на дневен ред – вече нищо не е напълно изключено. Вече не съществува състояние на ефективна почивка.

Като последна от т.нар. „естествени бариери“, за които говори Карл Маркс в *Капиталът*, и като основно препятствие пред пълната реализация на капитализма във формат 24/7, сънят не би могъл да бъде елиминиран. Но винаги е възможно той да

бъде накъсан и заграбен. Както илюстрират примерите по-горе, методите и мотивите, нужни за подобно широкомащабно разрушително начинание, вече са факт. Днес обществените пространства са изцяло замислени така, че никой да не си помисля да поспее там. Дори дизайнът на обществените пейки, както и на други издигнати платформи, е проектиран с такава вътрешна жестокост, че да попречи на което и да е човешко тяло да полегне върху тях.

Подетата атака срещу съня е неделима част от процеса на премахване на социалната закрила, който се разраства в други сфери. Както всеобщият достъп до питейна вода беше затруднен навсякъде по света от замърсяването и от програмната приватизация, доведе до комерсиализацията на бутилирана вода, така и в този случай лесно се открива едно сходно явление – създаване на рядък продукт. Всяко нарушение на правото на сън създава условия за всеобщо състояние на безсъние, в което не ни остава нищо друго, освен да си купим сън (макар да плащаме за химически модифицирано състояние, което е само подобие на истински сън). Статистическите проучвания за увеличеното използване на приспивателни показват, че през 2010 г. медикаментозни продукти като „Амбиен“ и „Лунеста“ са били предписани на около 50 милиона американци, докато няколко милиона други са купували приспивателни на свободна продажба.

Би било обаче грешно да вярваме, че подобриенето на сегашните условия на живот би позволило на хората да спят по-добре и да се наслаждават на по-дълбок и възстановителен сън. При сегашното положение на нещата дори не е сигурно, че ако се ограничат средствата за натиск и потискане, това би помогнало на света да се пребори с безсънието. Безсънието извлича своя исторически смисъл и своята специфична чувствителност единствено от връзките си с външен за него колективен опит и е придружено от много други форми на лишение и социален срыв, които се проявяват на глобално равнище. Като проявление на индивидуална липса, безсънието днес се вписва в едно всеобщо усещане за „отсъствие на света“. Определен брой фундаментални хипотези за сплотеността на социалните взаимоотношения са свързани с въпроса за съня.

(На стр. 5)

* Професор по теория на съвременното изкуство в университета „Колумбия“ (Ню Йорк). Автор на 24/7. *Le capitalisme à l'assaut du sommeil* (24/7. *Капитализмът напада съня*), Zones, Париж, 2014. Настоящата статия е откъс от книгата.

(1) Arthur Schopenhauer, *Le Monde comme volonté et comme représentation* (Светът като Воля и представяне), Presses universitaires de France (PUF), Париж, 2014 (1819).

(2) Anson Rabinbach, *Le Moteur humain. L'énergie, la fatigue et les*

origines de la modernité (Човешкият двигател. Енергията, умората и произхода на модерността), La Fabrique, Париж, 2004.

(3) Luc Boltanski, Eve Chiapello, *Le Nouvel Esprit du capitalisme* (Новият дух на капитализма), Gallimard, Париж, 1999.

Вечното алиби на

АНАТОЛИЙ СТАНКУЛОВ, 2014.

„Уикилийкс“ повдигна леко воала, който прикрива пазарлъците между Вашингтон, Брюксел и двадесетина други столици по споразумението за либерализиране на търговията с услуги. Един друг флагмански кораб – Големият трансатлантически пазар, поражда също растяща тревога. Но французите да са спокойни – т. нар. културно изключение ще се изплъзне от големата разпродажба...

ЕВЕЛИН ПИЕЛЕР

НЕПРЕКЛОННИ, неостъпчиви, решителни. В битката си срещу Големия трансатлантически пазар (ТТІР) европейските министри на културата показаха, че когато искат, могат. И спечелиха – „културното изключение“ (1) ще бъде запазено. А преговорите за „останалото“ могат да продължат (2).

Както се казва, битката беше титанична.

На 13 май 2013 г. се сформира фронт – френската министърка на културата и съобщенията Орели Филипети, подкрепена от тринадесет свои европейски колеги, изпраща писмо до председателството на Европейския съюз и до Комисията. Постъпката ѝ е подкрепена с петиция от пет хиляди подписа на видни личности. Писмото, качено на сайта на министерството, настоява за „защитане на културното изключение“, чиято роля е „твърде голяма, за да се допусне културните продукции да бъдат подчинени изцяло на пазарните закони“. Г-жа Никол Брик, министърка на външната търговия по това време, подчертава в комюнике: „Културното изключение е червената линия“. Нито дума обаче за социалния дъмпинг, който Големият трансатланти-

чески пазар педантично организира. Нито за подчиняването на държавите на право, скроено по мярката на многонационалните компании чрез механизма на уреждане на спорове между инвеститори и държави (3).

Месец по-късно, на 14 юни, министерството на г-жа Филипети тръби победа: „Франция издейства аудиовизуалните услуги да бъдат изключени от мандата за преговори по споразумението за партньорство между Европейския съюз и Съединените щати.“ Протестиращите могат да се приберат по домовете си, изпълнени с признателност към правителството си.

Поставя се обаче следният въпрос: какво се разбира под „аудиовизуални услуги“? Онова, което свързва звука и картината, ако се вярва на председателя на Висшия съвет за аудиовизуалния сектор Оливие Шрамек – телевизия, кино и интернет. Във френския аудиовизуален сектор има квоти за излъчване на френски произведения, както и субсидии за продукцията и разпространението, по-специално чрез Националния център за кино и анимация. Те са свързани със зачитането на авторското право, социалните закони и т.н. Наистина ли ще бъде спасено всичко това?

Ускоряване на процеса

СЛЕД първата голяма битка в Европейския парламент около включването на културата в преговорите за Общото споразумение за митата и търговията (ГАТТ) през 1992-1993 г., понятието „културно изключение“ държи културата настрана от международните договори и особено от споразуменията, по които се преговаря в Световната търговска организация (СТО), създадена през януари 1995 г.

Не само аудиовизуалните услуги, но и целия културен сектор. Например, френското „културно изключение“ в областта на театъра, музиката, книгата противопоставя много „нетарифни“ бариери пред свободната и лоялна конкуренция: трудовия кодекс, системата на квотите и т.н. И ако в рамките на Големия трансатлантически пазар то бъде изоставено или заобиколено, последните ще са много сериозни.

Да вземем за пример субсидиите. Спектаклите на живо получават помощи от покровителите им – държава, регион и др. Член 23 от мандата на Комисията за преговори обаче установява принципа на „националния режим“. Той предполага „на доставчиците на услуги от всички страни да се дават същите права и предимства като на националните доставчици“. Следователно субсидиите могат или да изчезнат, тъй като подкопават конкуренцията, или да бъдат отпускани на всички и така от тях да се възползва в още по-голяма степен целият частен сектор.

Казвам в още по-голяма степен, защото някои промени на културния пейзаж изглеждат са изпреварили Големия трансатлантически пазар или поне ще улеснят прилагането му. Случаят с продуцентските компании за мюзикъл (музикални комедии) е показателен в това отношение – те вече са готови да се възползват от „напредъка“, измислен от Вашингтон и Брюксел.

За разлика от класическия театър (с малки изключения), мюзикълите понякога носят много пари. И ако се вярва на продуцентите от този сектор, биха донесли още повече, ако Франция се отърве от някои „архаизми“. „Стейдж Ентъртеймънт“ – първото по големина европейско предприятие за музикални комедии със седалище в Амстердам, е сред десетте най-големи световни компании за спектакли. То има два филиала във Франция – театър „Могодор“ и „Ваканция на лед – Франция“. „Стейдж Ентъртеймънт – Франция“ представи през 2006 г. спектакъла *Кабаре* (седем номинации за наградата „Молиер“). Френският филиал постави също *Красавицата и звярът* (по две хиляди продадени билета на ден от началото на представлението).

На своя сайт компанията пише, че е „горда да представи творческия труд на големи международни продуценти в собствените си театри в Европа“. На първо място, сред тези международни продуценти е филиалът за театрални представления на „Дисни“. Никакви прекомерни рискове не се поемат – често това са адаптации на филми, постигнали вече успех. Спектакълът *Систър Акт* – вдъхновен от филма на Емил Ардоино с Упи Голдбърг (1992), чиито права бяха купени от „Стейдж Ентъртеймънт“, е предназначен за „местни“ адаптации на основата на оригиналната продукция и се представя в Лондон, Хамбург, Виена, Милано, Париж и т.н. Това прилича малко на подхода на ресторантите „Макдоналдс“, които умеят да приспособяват хамбургерите си към вкусовете на местните си клиенти. Благоприятстввайки

този тип развитие, Големият трансатлантически пазар заплашва да „денационализира“ културата.

В една друга област той може да не доведе до разрыв, но ще ускори настъпването срещу социалните права. Член 22 на мандата за преговори набляга на необходимостта „да се либерализират и защитят инвестициите“. В този контекст какво ще стане с правата на тези, които изчакват следващия спектакъл или сезон, за да получат отново работа? Техният статут и без това е подложен на множество атаки, които целят да ги лишат от настоящите им законни права и да ги приравнят с временните работници.

Фактът, че либерализирането на търговията застрашава „културното изключение“, особено ясно се наблюдава в случая с книжарниците.

Офанзива на „Амазон“ и „Нетфликс“

ЗАРАДИ това прикрито намаление, практикувано също в онлайн магазините на FNAC, търговците в Мрежата не печелят пари с книгите, но осигуряват лоялността на своите клиенти и смачкват конкурентите – кварталните книжарници, чиито търговски печалби са незначителни и не могат да се съпротивяват на дъмпинга (5). Един закон, приет с ентузиазъм от Националното събрание (през октомври 2013 г.) и от Сената (през януари т.г.), забранява да се предлагат едновременно безплатна доставка и отстъпка от продажната цена. Остава да разберем дали Брюксел ще го одобри.

В САЩ манивелата е с едно завъртане напред. През пролетта „Амазон“ започна битка с американския филиал на френската компания „Ашет Бук“, както и с германския издател „Бониер“. Изведнъж се оказа, че книгите, издавани от „Ашет“, не са налични в онлайн магазина или се бавят изключително много, докато стигнат до купувача.

Залогът на противоборството е подялбата на печалбите между издателя и разпространителя – компанията „Амазон“. За да укрепи хегемонията си, дълго време „Амазон“ продаваше на загуба. Днес вече контролира 30% от търговията на книги в САЩ и възнамерява да възстанови печалбите си, като намали дела на издателите. Като се остави настрана съдбата на хартиената книга, индустриалците подготвят те-

Законът за единната цена на книгата, гласуван през 1981 г. с подкрепата на министъра на културата Жак Ланг и по инициатива на издателя Жером Лендон, трябваше да помогне на книжарниците на дребно да оцелеят. Беше разрешена обаче търговска отстъпка до 5% за големите разпространители. FNAC например можеше по-лесно да преговаря за цените и да предлага повсеместно намаления.

Със системата, въведена от „Амазон“, законът „Ланг“ е подложен на нова атака. Сайтът за продажби по интернет дава отстъпка от 5% плюс безплатна доставка – щедрост, която проявява само в страните, където има единна цена. Синдикатът на френските книжари оценява на близо три милиарда долара нефактурираните разходи за доставката на всички продукти и всички обслужвани страни (4).

рена за цифровата икономика, в която ролята на издателя е по-маловажна. „Амазон“ заобикаля посредниците и влиза в ролята на издател, като предлага на авторите да публикуват произведенията си директно под формата на електронни книги.

От тази икономическа война зависи бъдещето на френските книжарници, които се оказват между два огъня. Книгоиздаването представлява половината от оборота на културните индустрии във Франция. Половината от оборота на „Ашет“ пък се реализира в САЩ... Макар, както изглежда, да не е засегната от Големия трансатлантически пазар, единната цена на книгата не е защитена – ако „културното изключение“ не бъде бранено систематично, то може да се размие в рутината на пазара.

И още една френска особеност може да завърши на рафта на подлежащите на забрава архаизми – авторското право. Във връзка с изготвянето на законодателни норми, предназначени за хармонизирането и модернизиранието му, Комисията обяви от 5 декември 2013 г. до 5 февруари 2014 г. обществено допитване, което е доста смущаващо. В нарушение на европейското право документите бяха само на английски. Но преди всичко въпросникът споменаваше единствено т. нар. *copyright*, или търговското право, което няма много общо с авторското право.

(1) Вж. Serge Regourd, „Pour l'„exclusion“ culturelle“ (За културното „изключване“), *Le Monde diplomatique*, ноември 1993.

(2) Вж. нашето досие за Големия трансатлантически пазар, *МОНД дипломатик* в Дума, 5 и 19 юни 2014.

(3) Вж. Беноа Бревил, Мартин Бюлар, „Съдилица за ограбване на държавите“, *МОНД дипломатик* в

Дума, 5 юни 2014.

(4) Clarisse Normand „Franco de port: le SLF dénonce le dumping d'Amazon“ (Безплатна доставка: Синдикатът на френските книжари изобличава дъмпинга на „Амазон“), *сп. Livres Hebdo*, Париж, 26 септ. 2013.

(5) Вж. Жан-Батист Мале, „Скритото лице на „Амазон“, *МОНД дипломатик* в Дума, 21 ноември 2013.

ГОЛЕМИЯ ТРАНСАТЛАНТИЧЕСКИ ПАЗАР

Културното изключение

Терминът *copyright* (в сила в САЩ, Обединеното кралство, Ирландия и др.) определя автора като лицето, което поема финансирането на творчеството, и изисква произведенията да са върху материален носител (видео, компютърен файл и т.н.). Авторското право отправя към лицето, което е в основата на творчеството, и не изисква материален носител – то може да се прилага например по отношение на хореографията. Но освен наследствената страна (процент от приходите, изплащани на наследниците в рамките на 70 или повече години), авторското право има и морална страна, която понятието *copyright* напълно игнорира. САЩ отказа да подпишат частта, отнасяща се до това право при актуализацията от 1971 г. на Бернската конвенция, която още тогава целеше да хармонизира понятията *copyright* и авторско право. Това морално право запазва за автора и само за него възможността да разпространява произведението. То налага също зачитане на целостта на творчеството. Във времето на интернет това положително представлява трудност за някои, сред които „Гугъл – Франция“, който твърди без колебание: „Точно ние защитаваме неизвестните творци.“ Големият трансатлантически пазар може да облагодетелства този поглед върху нещата.

Мобилизацията срещу трансатлантическия договор следователно засяга артистите и интелектуалците. Предполагаше се, че запазването на „културното изключение“ ще

доведе до подкрепата им за останалата част от текста... Евентуален провал на Големия трансатлантически пазар обаче ще бъде ли достатъчен, за да извади от релсите един по-голям проект?

Защото със или без споразумение една друга промяна застрашава „културното изключение“ – „премахването на линейния характер“ на съдържанията, т.е. загубата на влияние на медиите с програмни схеми (като телевизията) в полза на платформи като „Ютюб“, които предлагат слушане и гледане по желание. В тази област на мода сега е „Нетфликс“ – световен шампион във видеото на поискване (VOD). Услугите му са платени и абонатите му, десетки милиони, имат достъп до каталог от филми и сериали, които могат да се гледат на конзола, телевизия, таблет

или компютър. Предлага главно сериали, включително и собствено производство, като *Къща от карти* и *Оранжевото е новото черно*. Но той е също и най-големият клиент на френската компания „Гомон“ (по данни от 2013 г.) и вече преговаря с няколко продуценти за правата им, както и с различни студиа за производството на игрални филми. Лансирането му в пет европейски страни, в това число Франция, е планирано за есента.

Ще се подчини ли „Нетфликс“, чиято централа ще бъде в Амстердам, на задължението, наложено на френските доставчици на „видео на поискване“, да инвестират 15% от оборота си в европейски и френски филми? Американската компания ще се конкурира пряко с „Канал плюс“, който осигурява 30% от финансира-

нето на френското кино, като купува предварително всеки втори филм. По силата на закона кодираният канал помага за съществуването на френското кино с около 200 милиона евро годишно. Освен това той е задължен да спазва наложените квоти за разпространение

на европейски и френски произведения. Идването на „Нетфликс“, чийто абонамент ще е много по-евтин, предвещава ценова война, която ще постави в опасност този ресурс и няма да предложи нищо друго, освен правилата на „пазара“ (6).

Поглеждащо на преговаряне обещание

ПЕРСПЕКТИВАТА като че ли не тревожи председателката на Националния център за кино и анимация г-жа Фредерик Брьоден. Тя е „убедена, че френската аудиовизуална продукция и кино могат да укрепнат от динамизирането на този все още нов отрасъл във Франция“ (7). Серж Тубиана, директор на Филмотеката и председател през 2014 г. на комисията за приходите на Националния център за кино и анимация, смята, че френското кино е „свърхфинансирано“ и че „може би покрай американския начин на финансиране ще се намери друг модел във Франция“ (8).

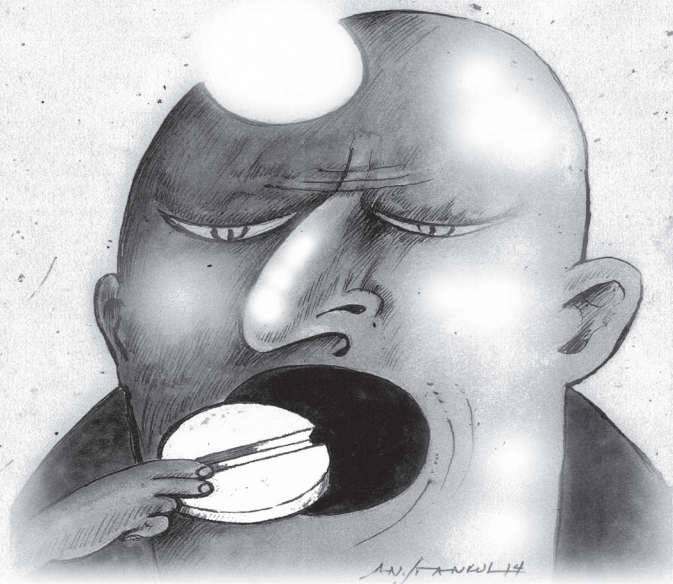
На пазарен проблем – пазарно решение. Трите главни френски телевизионни компании (TF1, „Канал плюс“ и M6) писаха на 11 февруари до

министърката, за да разкритикуват „нормативната уредба от 80-те години, която няма равна в Европа по тромавост и сложност“. Съюзът на филмовите дейци предупреди, че „Нетфликс“ и събратята му „ще подтикнат по законен начин националните ни компании да оспорят задълженията си, което механично би породило разпад на културния ни модел“ (9).

Преди да погребее и последните останки от френското „културно изключение“, еврокомисарят по търговията Карел де Гухт обясни, че „Комисията ще има възможността да се обърне по-късно към Съвета, за да поиска нови директиви за преговорите, включително в тази област“.

ЕВЕЛИН ПИЕЛЕР
LE MONDE DIPLOMATIQUE
Превод Мария Петрикова

АНАТОЛИЙ СТАНКУЛОВ, 2014.

(6) Застрашен е също задължителният интервал от време между премиерата на гаген филм в киносалоните и разпространението му в интернет, което помага за запазването на киносалоните.

(7) „Frédérique Bredin: „Le CNC ne laissera pas Netflix faire sa loi“ (Фредерик Брьоден: „CNC няма да позволи на „Нетфликс“ да налага закона си“), 30 май 2014,

www.lesechos.fr.

(8) „Serge Toubiana: „La galaxie du cinéma fonctionne“ (Серж Тубиана: „Галактиката на киното функционира“) *Libération*, Париж, 14 февруари 2014.

(9) „Netflix discute de son arrivée en France avec Aurélie Filippetti“ („Нетфликс“ обсъжда влизането си във Франция с Орели Филипети), 25 март 2014, www.lexpress.fr.

Димната завеса на брюкселското обществено допитване

Технократска, непрозрачна и далеч от хората, Европейската комисия кани гражданите „да кажат какво мислят“. Ангажира ли се обаче да ги изслуша?

ЛЕО НОЛЕТИ*

СЛЕД месеци тайни преговори Европейската комисия обеща в края на март да сложи край на непрозрачността около пазарлъците по проекта за Голем трансатлантически пазар – вече бил дошъл часът на прозрачността, по-специално чрез откриването на „обществено допитване“. В интернет сайт, който позволява „да бъде чуто гласът“ на всички, една комуникационна кампания на двадесет езика прикани до 6 юли 2014 г. европейските граждани да „изкажат мнението си“ по дванадесет аспекта на договаряното споразумение (1).

Едва подет, този подход стана обект на критики от страна на онези,

* Журналист.

които трябваше да успокои. Преди всичко той засяга само един от аспектите на Големия трансатлантически пазар – „защитата на инвеститорите“ и въвеждането на механизъм за уреждане на спорове между компании и държави (2). Да се даде мнение по даден въпрос, например за „отчуждаването“, предполага „да се вземат под внимание обясненията и документите“, които Комисията предоставя, за да мотивира решенията си – едно предварително условие под формата на разяснителен урок. Възражения има също по формулировката и насоката на въпросите, нито един от тях не позволява да се изрази отрицание на свободната търговия, приватизациите или самия принцип на Големия трансатлантически пазар. Асоциацията за облагане на финансовите трансакции в полза на гражданите (Attac) заклежда тази карикатурна консултация, замислена с цел „да се наложат целите на Генерална дирекция „Търговия“ на Комисията“ (3), като се прибави демократичен привкус на един процес, който продължава да бъде напълно недемократичен.

Всичко това илюстрира двойствения характер на „консултацията с гражданското общество“, както казват в Брюксел. За няколко години този неясен израз се наложи в изказванията и практиката на важните действащи лица в Европа и дори влезе в правилата на Съюза.

През 2001 г. във връзка с Бялата книга за европейското управление Комисията беше подела широко обсъждане за бъдещето на институциите. В резултат на това се роди идеята да се изслушва редовно мнението на неправителствените организации (НПО), асоциациите и други „представители на гражданите“. Замисълът на този подход беше да се чуе по-добре гласът на народите и да се отговори на „кризата на доверието“, от която Съюзът вече страдеше. Само по себе си предложението съвсем не беше революционно. Още от 70-те години на ХХ век асоциациите на потребителите, за опазване на околната среда, за защита на свободите следят процедурите за взимане на решения, срещат се с отговорните служители, критикуват действията на лобитата.

Новостта се състои в повсеместното разпространение и институционализирането на тази практика, която Договорът от Лисабон въведе официално през 2007 г. Стоици неправителствени организации вече разполагат със „статут на участници“, който им дава право да присъстват на разискванията на определени инстанции. Понякога могат да вземат участие в дебатите и дори да формулират предложения под формата на бележки или меморандуми. Преговорите по всички големи текстове вече се придружават от процес на диалози, който включват групи, произлезли от „гражданското общество“.

(На стр.8)

(1) „Обществена консултация относно начините за защита на инвестициите и уреждането на споровете между инвеститор и държава в Трансатлантическото партньорство в областта на търговията и инвестициите (ТТПИ)“, <http://ec.europa.eu>.

(2) Вж. Беноа Бревил, Мартин Бюлар, „Съдилища за ограбване на държавите“, *Монд дипломатик* в *Дула*, 5 юни 2014.

(3) „Accord transatlantique: la Commission lance une caricature de consultation publique“ (Трансатлантическото споразумение – Комисията лансира карикатурно обществено допитване), Attac France, 27 март 2014, <http://france.attac.org>.

Димната завеса на брюкселското обществено допитване

(От стр. 7)

Белгийската столица посрещаше главно лобистки групи, но сега в коридорите на институциите се появиха нови лица. През март 2014 г. 26% от хората, които разполагаха с пропуск за незабавен достъп до Парламента, бяха служители на неправителствени организации. Така редица познати организации фигурират по страниците на т. нар. „регистър на лобистите“ (4): „Грийнпийс“, Attac, „Лекари без граници“ и др. Всички те имат офиси в Брюксел, за да „търсят властта там, където тя се намира“ – израз, който често може да бъде чул от устата на този особен вид активисти.

По всяка тема редовно се провеждат неформални срещи между администрациите и мобилизираните движения. Както икономическите лобита, неправителствените организации всекидневно се обръщат към генералните дирекции на Комисията. Така европейските ръководители искат да афишират открито и плуралистично отношение (гласът на всички хора трябва да бъде чул), но и да съберат потенциално полезна информация.

Подобно на Комисията, европейските депутати използват предложението съдействие. Някои асоциации дори изявяват готовност да напишат текстове за парламентаристите, които гледат на това като на ценна безплатна услуга. Така на бял свят се появяват поправки. От една страна, НПО се радват на по-голяма видимост в Брюксел, а от друга, народните избраници си градят репутация, като завързват контакти с групи, благодарение на които предложенията им могат да получат отзвук. По този начин диалогът процъфтява в сенчестите зони на обмен на добри методи и смесица на жанрове.

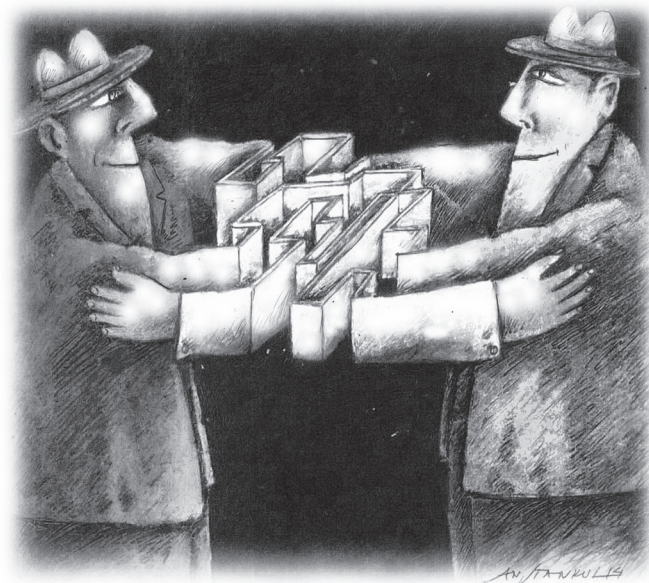
Коридорите на Европейския парламент гъмжат от покани за конференции, работни закуски и изложби, последвани от коктейли. Местата за афиши и стените на асансьорите неизменно известяват за стотици срещи. Те обикновено са под патронажа на някой депутат и често са организирани изцяло от дадено лоби, което осигурява оборудването и поема разходите

за рекламиране на събитието. Идеята е, че тези акции не само задълбочават връзките с даден депутат, но и позволяват – както изтъква една ръководителка на НПО, специализирана в областта на човешките права – „да се отиде възможно най-близо до онези, които взимат решенията, и да се достигне до най-голям брой от тях наведнъж“.

Веднага щом беше институционализирано присъствието на НПО обаче, започнаха да ги използват. Още през 2008 г. заместник-председателят на Европейската комисия Сийм Калас предупреди да се внимава за „мними НПО“. Правителствата възлагат отдавна част от работата си на асоциациите. Те ги финансират, а асоциациите от своя страна защитават дискретно интересите им. Такъв е случат с Националната фондация за демокрация, създадена през 1983 г. Заявената ѝ цел е да „утвърждава демокрацията по света“. Дейността ѝ, субсидирана до голяма степен от Белия дом, я превръща обаче преди всичко в мощна брънка на американската дипломация (5).

Брюксел не е чужд на този театър на сенките. Често се среща оксиморонът „правителствени НПО“. Специалистите обикновено ги откриват лесно, но поради големия брой страни и езици и многобройните съдебни системи в Съюза човек трудно ги различава. Ето защо комисарят Калас призова за повече прозрачност на финансирането и целите на присъстващите организации.

Появяват се и други форми на прикриване, като т.нар. *astroturfing*. На английски този термин обозначава изкуствена тревна настилка, имитация на истинската. Образът е красноречив – тези НПО, откъснати от корените си, се финансират от дадена група за натиск и се създават от някоя рекламна

АНАТОЛИЙ СТАНКУЛОВ, 2014.

агенция. Тези изкуствени „ливадки“ са навярно най-умелият отговор, който икономическите лобита дават на нарастващото легитимиране на „гражданското общество“ в Брюксел. Защото, ако операцията се проведе успешно, те могат да се намесят два пъти в дебатите – като заинтересована индустрия и като граждани.

„Обсерватория на корпоративна Европа“, която наблюдава дейността на лобитата в Брюксел, редовно докладва случаи на „фалшиви“ НПО. Неотдавна тя сигнализира, че някои фирми, които спадат към „Еврогаз“, платформата на предприятията производителки на газ, са създали асоциацията параван „Гражданска коалиция за отговорна енергетика“ (6). С каква цел? Да налага метода на хидравличното разбиване в навечерието на решаващо гласуване в Парламента относно шистовия газ. Асоциацията изтъква „чистия“ характер на газа, като изпуска думата „шистов“, критикува „ядреното лоби“ и организира разточителен коктейл... в салона, който се намира срещу заседателната зала на Парламента. В продължение на седмици членовете ѝ проповядваха идеите си в кулоарите на Парламента.

Тази хитрина с асоциациите, която превръща някогашните маргинали в движещи сили на властта,

повдига неудобни въпроси. Каква е представителността на тези групи? Кой са организациите, които наскоро започнаха преговори с Комисията? Как са подбрани? Не всички могат да осигурят постоянно присъствие в Брюксел. А и не всички желаят това, защото изискваните форми (безкрайни събрания, преговори без отзвук, писане на дълги меморандуми) им изглеждат безсмислени. Или пък защото не искат да станат гарант на един процес, който смятат за изкривен.

Увеличеното присъствие на асоциациите позволява на Комисията да изтъква „постоянния обществен диалог“, който водела. В същото време тя призова участващите НПО да възприемат учтив тон, за да запазят добрите отношения с новите си партньори.

Стига тяхната наивност да не доведе до някои неприемливи неща. На 31 март т.г. двама членове на асоциация, участвали в „допитването“ за Големия трансатлантически пазар, подето от Комисията, отправиха гневно писмо до *Файненишъл таймс*: „Какво разочарование! Открихме, че допитването има за цел чисто и просто да накара европейското обществено мнение да приеме необходимостта от раздел „инвестиции“ в рамките на Големия трансатлантически пазар. Вместо да отвори пространство за свободен изказ на гражданите, както трябваше да бъде при едно истинско допитване, този процес само разпалва пожара, тръгнал от липсата на обществени разисквания по споразумението.“ (7)

(4) Вж. <http://ec.europa.eu/transparencyregister>.

(5) Вж. Ернандо Калво Оспина, „Когато една уважавана фондация поеме щафетата от ЦРУ“, *Монд дипломатик*, юли 2007.

(6) „Citizens coalition or industry frontgroup? Covert lobby for shale gas enters European Parliament“ (Гражданска коалиция или индустриална група-параван? Прикрито лоби за шистов газ влиза в Европейския парламент), „Обсерватория на корпоративна Европа“, 25 ноември 2012, <http://corporateeurope.org>.

(7) Emma Woodford, Leonardo Palumbo, „Listen to public concerns on TTIP“ (Да се чуе общественото безпокойство по Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции), *Financial Times*, Лондон, 31 март 2014.

ЛЕО НОЛЕТИ
LE MONDE DIPLOMATIQUE
Превод Паулина Колева

Какво представлява „трансатлантическият пазар“?

Книгата на Патрик Льо Ярик „ДРАКУЛА СРЕЩУ НАРОДИТЕ.“ за първи път предлага на обществеността текста, по който от 6 юли 2013 г. Европейската комисия преговаря тайно с правителството на САЩ за създаване на „трансатлантически единен пазар“.

Как се появи проектът и кой го задвижва? На кого служи?

В тази книга твърденията са подкрепени с документи. Патрик Льо Ярик показва как европейските и американските ръководители се опитват да въведат една система, пагубна за демокрацията, за суверенитета на народите, за правото на качествени храни, здравеопазване, съхранена околната среда и заетост. Как Дракула се надига срещу народите.

Авторът е директор на „Юманите“ и на „Юманите-Димани“. Депутат и заместник-председател на Конфедеративната група на Европейската обединена левица – Северна зелена левица в Европейския парламент.

Патрик Льо Ярик
ДРАКУЛА СРЕЩУ НАРОДИТЕ
Изд. „Монд дипломатик“ и „Дума 2008“
София, 2014, 152 стр.
Цена 8 лв.

Книгата може да бъде купена в книжарниците „Хеликон“, в книжарницата на „Позитано“ 20 в София, в информационния център на „Дума“ или в редакцията на вестника на ул. „Позитано“ 20 А.

Вестник „МОНД дипломатик“

Директор
проф. д.ф.н. Венко КЪНЕВ

Отговорен редактор
Юрий БОРИСОВ

Редактори
Дора Чичкова,
Паулина Колева

„Монд дипломатик“ започва да излиза на български език през ноември 2004 г. под името „Свят и дипломация“. От ноември 2005 г. българското издание носи сегашното си име. От началото на 2010 г. „Монд дипломатик“ излиза всеки първи и трети четвъртък на месеца като приложение на в. „Дума“.

Във Франция вестникът се издава от SA Le Monde diplomatique, в което акционери са SA Le Monde, Асоциация Gunter Holzmann и Асоциацията на приятелите на Le Monde diplomatique.

Директор
Serge HALIMI

Главен редактор
Pierre RIMBERT

Основател:
Hubert BEUVE-MÉRY

Преминали директори:
François HONTI (1954–1972),
Claude JULIEN (1973–1990),
Ignacio RAMONET (1990–2008)

За контакт с българската редакция:

София –1000, ул. „Позитано“ 20 А
Вестник „Дума“ (Монд дипломатик – българско издание)
тел. +359 2 8773447; +359 2 9705 209, e-mail: lmdbg@press.bg; bg.mondediplo@gmail.com
www.bg.mondediplo.com

Очаквайте следващия брой
на 17 юли 2014 г.